הגדה של פסח

כפר הנוער ניצנים

תשכ"ז

RB 276860

הגדה של פסח

כי הנה הסתו עבר
הגשם חלף הלך לו.
הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע
וקול התור נשמע בארצנו.
(משיר השירים, פרק ב׳, פסוקים י"א - י"ב)

הערב, כל הדורות נהיים לדור אחד.
אנחנו, באופן סמלי, משתתפים במה שקרה לדור של יוצאי מצרים.
וכל הדורות אחריו כדורנו הזדהו עם הסבל ועם השמחה,
עם החיים המרים של העבד, העבד העברי במצרים,
ועם שירתו כאדם חפשי שפרצה ממעמקי נפשו עם קריעת הים.
הדים של יציאת מצרים אנו מוצאים בחיינו אנו
בתור יחידים ובתור עם,
כשאנו מוצאים את דרכנו לעצמאות,
ולאחראיות,
וליעוד.
כמשפחה אחת כאן,
וביחד עם כל הדורות של עם ישראל,
נחוג את ליל הסדר של חג הפסח.

קדש ורחץ
כרפס יחץ
מגיד רחצה
מוציא מצה
מרור כורך
שלחן-עורך
צפון ברך
הלל נרצה

קדוש:

סברי מרנן ורבנן ורבותי,

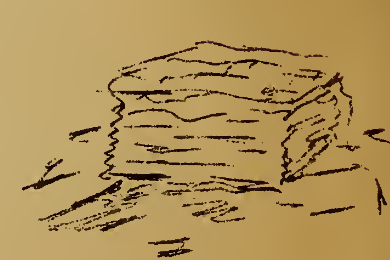
ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.
ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו. ותתן לנו ה׳ אלהינו באהבה מועדים לשמחה, חגים וזמנים לששון, את יום חג המצות הזה. זמן חרותנו, מקרא קדש, זכר ליציאת מצרים. כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים, מועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו. ברוך אתה ה׳, מקדש ישראל והזמנים.

ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם,
שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה.

כרפס

ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם, בורא פרי האדמה.

יחץ

הָא לַחְמָא עַנְיָא
דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם.
כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכֹל,
כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח.
הַשַּׁתָּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל.
הַשַּׁתָּא עַבְדֵי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות,
שבכל הלילות אנו אוכלין
חמץ ומצה, הלילה הזה כלו מצה.
שבכל הלילות אנו אוכלין
שאר ירקות, הלילה הזה מרור.
שבכל הלילות אין אנו מטבילין
אפילו פעם אחת.
הלילה הזה שתי פעמים.
שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין
ובין מסבין. הלילה הזה כלנו מסבין.

עבדים היינו, עתה בני חורין. (בשירה)

עבדים היינו לפרעה במצרים,
ויוציאנו ה' אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה.
ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים,
הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים.
ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים,
כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה,
מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.
וכל המרבה לספר ביציאת מצרים, הרי זה משבח.

מעשה ברבי אליעזר ודבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון
שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה.
עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של
שחרית.

ברוך המקום, ברוך הוא
ברוך שנתן תורה לעמו ישראל
ברוך הוא.

חכם
מה הוא אומר
מה העדות והחוקים והמשפטים
אשר צוה ה' אלהינו אתכם,
ואף אתה אמר לו כהלכות הפסח:
אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע
מה הוא אומר
מה העבודה הזאת לכם.
לכם ולא לו, ולפי שהוציא
את עצמו מן הכלל כפר בעקר.
ואף אתה הקהה את שניו
ואמר-לו, בעבור זה עשה ה' לי
בצאתי ממצרים. לי ולא לו.
אלו היה שם לא היה נגאל.

תם
מה הוא אומר
מה זאת: ואמרת אליו
בחזק יד הוציאנו ה'
ממצרים מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאל,
את פתח לו שנאמר:
והגדת לבנך ביום ההוא
לאמור: בעבור זה עשה ה'
לי בצאתי ממצרים.

(מספר שמות)

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף. ויאמר אל עמו הנה עם
בני ישראל רב ועצום ממנו. הבה נתחכמה לו פן-ירבה והיה כי תקראנה
מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו, ונלחם בנו ועלה מן הארץ. וישימו
עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתום ואת
רעמסס. וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ ויקצו מפני בני ישראל.

ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך. וימררו את חייהם בעבודה קשה
בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך.

ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה
ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה. וישמע אלהים את נאקתם
ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב....

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. דברו אל כל
עדת ישראל לאמור בעשר לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה
לבית.... וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם
בידכם, ואכלתם אותו בחפזון, פסח הוא לה'.... והיה היום הזה לכם
לזכרון וחגותם אותו חג לה' לדורותיכם, חוקת עולם תחגהו.... ושמרת
את החקה הזאת למועדה מימים ימימה.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו
שלא אחד בלבד
עמד עלינו לכלותנו,
אלא שבכל דור ודור
עומדים עלינו לכלותנו,
והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

את לב אבן של פרעה הכרנו באירופה,
ממרור שבענו במחנות הרכוז.
לא הרכב והפרשים, אלא מכונת הצבא הנאצית,
לא הספיקה עבודתנו, את מותנו דרשו.
ואירופה נהפכה לקבר.

אוד מצל מאש, המתים שברחו מהקבר כעצמות היו,
עצמות יבשות.
והעצמות, אלה שבחייהם כבר ידעו את המות,
הרימו את רגליהן במחול,
וצעדו לקראת חיים,
לקראת השחר הבוקע אחרי הסיוטים שמלאו את שנות האימים.

הגידו למות את רצונם לחיים,
את רצונם לבנות ולנטוע ולחולל עולם חדש.
וברצונם זה, שהוא נחלתנו, נראה מעשה האלהים
הנוטע תקוה בתוך יאוש.

אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים, דינו,
אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם, דינו.
אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם, דינו.
אלו הרג את בכוריהם, ולא נתן לנו את ממונם, דינו.
אלו נתן לנו את ממונם, ולא קרע לנו את הים, דינו.
אלו קרע לנו את הים, ולא העבירנו בתוכו בחרבה, דינו.
אלו העבירנו בתוכו בחרבה, ולא שקע צרינו בתוכו, דינו.
אלו שקע צרינו בתוכו, ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, דינו.
אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, ולא האכילנו את המן, דינו.
אלו האכילנו את המן, ולא נתן לנו את השבת, דינו.
אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני, דינו.
אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה, דינו.
אלו נתן לנו את התורה, ולא הכניסנו לארץ ישראל, דינו.
אלו הכניסנו לארץ ישראל, ולא בנה לנו את בית הבחירה, דינו.

רבן גמליאל היה אומר,
כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח
לא יצא ידי חובתו: ואלו הן:
פסח, מצה, ומרור.

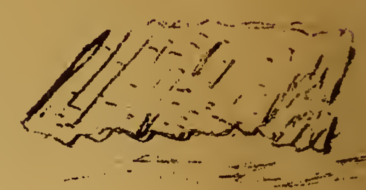

פסח

שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש
קים על שום מה? על שום שפסח הקדוש ברוך
הוא על בתי אבותינו במצרים: שנאמר,
ואמרתם זבח פסח הוא לה׳ אשר פסח על בתי
בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים, ואת
בתינו הציל, ויקד העם וישתחוו.

מצה

זו שאנו אוכלים על שום מה? על שום
שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ
עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים,
הקדוש ברוך הוא, וגאלם, שנאמר:
ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים
עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו
ממצרים ולא יכלו להתמהמה: וגם צדה
לא עשו להם.

מרור

זה שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שמררו
המצרים את חיי אבותינו במצרים. שנאמר:
וימררו את חייהם בעבודה קשה, בחומר ובלבנים
ובכל עבודה בשדה: את כל עבודתם אשר עבדו
בהם בפרך.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים
שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמור, בעבור זה עשה ה׳ לי בצאתי ממצרים.
שלא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא, אלא אף אותנו גאל עמהם שנאמר:
ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו.

כשכל אחד מאתנו מעלה את זכרון יציאת מצרים,
נתן לו לדעת מה צפון בלבו של האדם הנורא נטל
של סבל, של האדם שלא נתן לו לימול חלקו
מחדות החיים.

ומתהפוכות יציאת מצרים,
בקע ועלה ונתממש היעוד המיוחד
לחלול דרך חייה חדשה
שבה לא יהא עוד האדם אדיש לזולתו.

לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל לשבח,
לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה ולקלס
למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים
האלו: הוציאנו מעבדות לחרות, מיגון
לשמחה, מאבל ליום טוב, ומאפלה לאורה
גדול, ומשעבוד לגאולה.

ונאמר לפניו שירה חדשה,
הללויה.

הללויה, הללו עבדי ה׳,
הללו את שם ה׳.
יהי שם ה׳ מבורך
מעתה ועד עולם.
ממזרח שמש עד מבואו
מהולל שם ה׳.
רם על כל גוים ה׳,
על השמים כבודו.
מי כה׳ אלהינו,
המגביהי לשבת,
המשפילי לראות בשמים ובארץ.
מקימי מעפר דל
מאשפות ירים אביון.
להושיבי עם נדיבים,
עם נדיבי עמו.
מושיבי עקרת הבית,
אם הבנים שמחה, הללויה.

בצאת ישראל ממצרים,
בית יעקב מעם לעז,
היתה יהודה לקדשו,
ישראל ממשלותיו.
הים ראה וינס,
הירדן יסב לאחור.
ההרים רקדו כאילים,
גבעות כבני צאן.
מה לך הים כי תנוס,
הירדן תסב לאחור.
ההרים תרקדו כאילים,
גבעות כבני צאן.
מלפני אדון חולי ארץ,
מלפני אלוה יעקב.
ההפכי הצור אגם מים,
חלמיש למעינו מים.

ברוך אתה ה׳, אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.

ברוך אתה ה׳, אלהינו מלך העולם, המוציא לחם מן הארץ.

ברוך אתה ה׳, אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו, וצונו על אכילת מצה.

ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מרור.

כ ו ר ך – זכר למקדש כהלל. כן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קים. היה כורך מצה ומרור ואוכל ביחד, לקים מה שנאמר: על מצות ומרורים יאכלהו.

שלחן עורך – בתאבון

שיר המעלות, בשוב ה׳
את שיבת ציון היינו כחולמים.
אז ימלא שחוק פינו
ולשוננו רנה.
אז יאמרו בגוים
הגדיל ה׳ לעשות עם אלה.
הגדיל ה׳ לעשות עמנו,
היינו שמחים.
שובה ה׳ את שבותנו כאפיקים בנגב.
הזרעים בדמעה ברנה יקצרו.
הלוך ילך ובכה, נשא משך הזרע,
בא יבא ברנה, נשא אלומותיו.

ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.

פרקי – הלל

ה׳ זכרנו יברך,
יברך את ישראל, יברך את בית אהרן.
יברך יראי ה׳, הקטנים עם הגדולים.
יוסף ה׳ עליכם, עליכם ועל בניכם.
ברוכים אתם לה׳, עשה שמים וארץ.
השמים שמים לה׳, והארץ נתן לבני אדם.
לא המתים יהללויה ולא כל יורדי דומה,
ואנחנו נברך יה, מעתה ועד עולם, הללויה.

הודו לה׳ כי טוב, כי לעולם חסדו.
יאמר נא ישראל, כי לעולם חסדו.
יאמרו נא בית אהרן, כי לעולם חסדו.
יאמרו נא יראי ה׳, כי לעולם חסדו.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים,
ימין ה' עושה חיל.

פתחו לי שערי צדק, אבא בם אודה יה,
זה השער לה', צדיקים יבואו בו.

אודך, כי עניתני, ותהי לי לישועה.

אבן מאסו הבונים, היתה לראש פנה.

מאת ה' היתה זאת, היא נפלאת בעינינו.

זה היום עשה ה', נגילה ונשמחה בו.

אנא ה' הושיעה נא.

אנא ה' הושיעה נא.

אנא ה' הצליחה נא.

אנא ה' הצליחה נא.

ממצרים גאלתנו, ה' אלהינו,
ומבית עבדים פדיתנו.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.

חסל סדור פסח כהלכתו, ככל משפטו וחוקתו.
כאשר זכינו לסדר אותו, כן נזכה לעשותו.
זך שוכן מעונה, קומם קהל עדת מי מנה.
בקרוב נהל נטעי כנה, פדויים לציון ברנה.

לשנה הבאה בירושלים הבנויה.

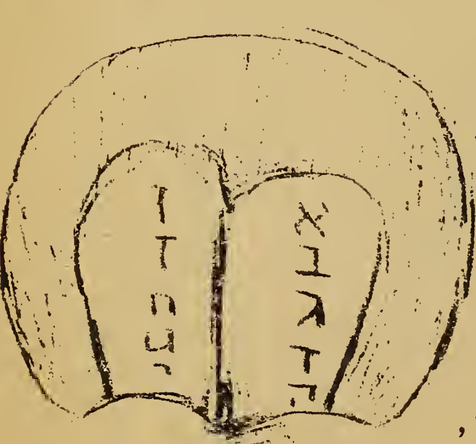
אדיר הוא, יבנה ביתו בקרוב במהרה,
במהרה בימינו בקרוב. אלבבנה, אל בנה,
בני ביתך בקרוב.

בחור הוא, גדול הוא, דגול הוא, יבנה
ביתו בקרוב, במהרה, במהרה....

הדור הוא, ותיק הוא, זכאי הוא, חסיד הוא,
יבנה ביתו בקרוב, במהרה, במהרה....

קדוש הוא, רחום הוא, שדי הוא, תקיף הוא,
יבנה ביתו בקרוב, במהרה, במהרה, בימינו
בקרוב. אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.

אחד מי יודע
אחד אני יודע,
אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שנים מי יודע
שנים אני יודע,
שני לחות הברית,
אחד אלהינו שבשמים ובארץ....

שבעה מי יודע
שבעה אני יודע.
שבעה יְמֵי שַׁבַּתָּא,
ששה סִדְרֵי מִשְׁנָה,
חמישה חומשי תורה,
ארבע אִמָּהוֹת,
שלשה אבות,
שני לחות הברית,
אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שלשה עשר מי יודע
שלשה עשר אני יודע,
שלשה עשר מִדַּיָּא,

שנים עשה שבטיא,
אחד עשה כוכביא,
עשרה דבריא,
תשעה ירחי לדה,
שמונה ימי מילה,
שבעה ימי שבתא,
ששה סדרי משנה,
חמישה חומשי תורה,
ארבעה אמהות,
שלושה אבות,
שני לוחות הברית,
אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

חד גדיא, חד גדיא, דזבן אבא בתרי זוזי, חד גדיא, חד גדיא.

ואתא שונרא, ואכלה לגדיא, דזבן אבא בתרי זוזי, חד גדיא, חד גדיא.

ואתא כלבא, ונשך לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבן אבא בתרי זוזי,
חד גדיא, חד גדיא.

ואתה חוטרא, והכה לכלבא, דנשך לשונרא, דאכלה לגדיא,
דזבן אבא בתרי זוזי, חד גדיא, חד גדיא.

ואתא נורא, ושרף לחוטרא, דהכה לכלבא, דנשך
לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבן אבא בתרי זוזי,
חד גדיא, חד גדיא....

ואתא הקדוש ברוך הוא, ושחט למלאך המות,
דשחט לשוחט, דשחט לתורא, דשתא למיא,
דכבה לנורא, דשרף לחוטרא, דהכה לכלבא,
דנשך לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבן אבא
בתרי זוזי, חד גדיא, חד גדיא.

היתה עלי יד ה' ויוצאני ברוח ה' ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות. והעבירני עליהם סביב סביב והנה רבות מאוד על פני הבקעה והנה יבשות מאוד. ויאמר אלי, בן אדם, התחיינה העצמות האלה? ואמר אדוני ה' אתה ידעת. ויאמר אלי, הנבא על העצמות האלה ואמרת אליהם, העצמות היבשות, שמעו דבר ה'. כי אמר אדני ה' לעצמות האלה הנה אני מביא בכם רוח וחייתם. ונתתי עליכם גידים והעלתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור, ונתתי בכם רוח וחייתם, וידעתם כי אני ה'. (מיחזקאל פרק ל"ז פסוקים א-ו).

